

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
& ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ : ΚΥΡΙΑΣ ΑΣΦ. ΜΙΣΘΩΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ : Γ΄
Ταχ. Δ/νση : Σταδίου 29
Ταχ. Κώδικας : 10110 Αθήνα
Πληροφορίες : Χ. Γκιουλέκα
Τηλέφωνο : 210 3368113

Αθήνα 17/08/2011
Αρ. Πρωτ.: Φ80000/οικ.18562/1230

ΠΡΟΣ: Όλους τους Οργανισμούς
κύριας & επικουρικής
ασφάλισης, αρμοδιότητας
του Υπουργείου Εργασίας
& Κοινωνικής Ασφάλισης

ΘΕΜΑ: « Παροχή οδηγιών για την υλοποίηση των διατάξεων του άρθρου 37 του ν. 3996/2011 (ΦΕΚ Α΄ 170)»

Σας γνωρίζουμε ότι με το άρθρο 37 του ν. 3996/2011 (ΦΕΚ 170 Α΄), ρυθμίζονται - μεταξύ άλλων- θέματα συνταξιοδότησης αναπήρων συζύγων, γονέων και αδελφών και για την εφαρμογή τους δίνουμε τις ως κατωτέρω διευκρινίσεις :

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1

Με την παρ. αυτή αντικαθίσταται η παρ.4 του άρθρου 5 του ν. 3232/2004 (ΦΕΚ Α΄ 48), όπως ίσχυε μετά την αντικατάστασή του με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 61 του ν. 3518/2006 (ΦΕΚ Α΄ 272), τη συμπλήρωσή του με τις διατάξεις του άρθρου 53 του ν. 3518/2006 και την προσθήκη του άρθρου 140 του ν. 3655/2008 (ΦΕΚ Α΄ 58).

Η ισχύς της παρ. 1 του άρθρου 37 του νόμου αυτού αρχίζει από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου. Στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης εμπίπτουν και τα πρόσωπα

που έχουν υποβάλλει αίτηση συνταξιοδότησης ως γονείς ή σύζυγοι αναπήρων και πριν την έναρξη ισχύος του νόμου, δεν έχει εκδοθεί όμως οριστική απόφαση συνταξιοδότησης για αυτούς. Οι εκκρεμείς αυτές αιτήσεις θα κριθούν με βάση τις προϋποθέσεις που θέτει η νέα διάταξη.

1. Σύζυγοι αναπήρων.

Οι προϋποθέσεις (οι οποίες θα πρέπει να συντρέχουν αθροιστικά) για τη συνταξιοδότηση των συζύγων αναπήρων είναι οι εξής:

- α) **ο σύζυγος** να είναι ανάπηρος με ποσοστό 80% και άνω,
- β) να υφίσταται έγγαμος βίος διάρκειας τουλάχιστον 10 ετών πριν από την υποβολή της αιτήσεως συνταξιοδότησης,
- γ) **ο σύζυγος του ανάπηρου** να έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον 7.500 ημέρες πραγματικής ή προαιρετικής ασφάλισης ή 25 έτη ασφάλισης, ανεξαρτήτως της ηλικίας του ή του χρόνου υπαγωγής του στην ασφάλιση και να μη λαμβάνει ήδη σύνταξη από οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό ή το δημόσιο.

2. Γονείς αναπήρων.

Οι προϋποθέσεις (οι οποίες θα πρέπει να συντρέχουν αθροιστικά) για τη συνταξιοδότηση του γονέα αναπήρου παιδιού είναι οι εξής:

α) **το παιδί** πρέπει

- ❖ να είναι άγαμο και ανάπηρο με ποσοστό 67% και άνω,
- ❖ να μην εργάζεται και
- ❖ να μη νοσηλεύεται σε ίδρυμα με δαπάνη ασφαλιστικού ή άλλου δημόσιου φορέα

β) **ο γονέας που θα συνταξιοδοτηθεί** με αυτές τις διατάξεις πρέπει

- ❖ να έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον 7.500 ημέρες ασφάλισης ή 25 έτη ασφάλισης, ανεξαρτήτως της ηλικίας του ή του χρόνου υπαγωγής του στην ασφάλιση και
- ❖ να μη λαμβάνει ήδη σύνταξη από οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό ή το δημόσιο.

γ) ο **έτερος γονέας** πρέπει, κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης του γονέα που ασκεί το δικαίωμα,

- ❖ να έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον 2.400 ημέρες ή 8 έτη πραγματικής ασφάλισης σε φορείς κύριας ασφάλισης ή/και το δημόσιο, εκ των οποίων οι 600 ημέρες ή τα 2 έτη να έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία 4 χρόνια,
- ❖ να εργάζεται,
- ❖ να μη λαμβάνει και να μην έχει θεμελιώσει δικαίωμα συνταξιοδότησης από οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό ή το δημόσιο,
- ❖ να έχει υποβάλει υπεύθυνη δήλωση προς τον ασφαλιστικό φορέα ή τους ασφαλιστικούς φορείς που είναι ασφαλισμένος ότι δεν έχει ασκήσει, ούτε προτίθεται να ασκήσει στο μέλλον δικαίωμα συνταξιοδότησης με τις προϋποθέσεις της διάταξης αυτής

Σε περίπτωση λύσης του γάμου

α) εάν το ανάπηρο παιδί είναι **ανήλικο**, το δικαίωμα ασκείται από το γονέα που έχει την επιμέλεια με αμετάκλητη δικαστική απόφαση. Λόγω της κατ' εξαίρεση παραχώρησης δικαιώματος συνταξιοδότησης με εξαιρετικά ευνοϊκότερες προϋποθέσεις απ' ότι στους λοιπούς ασφαλισμένους, η άσκηση της επιμέλειας κατόπιν συναινετικού διαζυγίου δεν αρκεί για τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης. Αντιθέτως, απαιτείται η επιμέλεια του ανήλικου παιδιού να έχει δοθεί στο διαζευγμένο γονέα με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Αστικό Κώδικα.

β) εάν το ανάπηρο παιδί είναι **ενήλικο**, το δικαίωμα ασκείται

- ❖ από το γονέα που είχε την επιμέλεια όσο το παιδί ήταν ανήλικο, εάν η λύση του γάμου επήλθε πριν την ενηλικίωσή του,
- ❖ από έναν από τους δύο γονείς κατόπιν δικής τους συμφωνίας και εφόσον τηρούνται όλες οι προϋποθέσεις που τίθενται στην παρούσα διάταξη, εάν η λύση του γάμου επήλθε μετά την ενηλικίωση του παιδιού,
- ❖ από το γονέα που έχει τεθεί δικαστικός συμπαραστάτης με αμετάκλητη δικαστική απόφαση λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής ή λόγω σωματικής αναπηρίας του παιδιού

3. Αδελφοί/ές αναπήρων

Οι προϋποθέσεις (οι οποίες θα πρέπει να συντρέχουν αθροιστικά) για τη συνταξιοδότηση των αδελφών αναπήρων παιδιών είναι οι εξής:

α) ο **ανάπηρος αδελφός** πρέπει

- ❖ να είναι άγαμος και ανάπηρος με ποσοστό 67% και άνω,
- ❖ να μην εργάζεται,
- ❖ να μη νοσηλεύεται σε ίδρυμα με δαπάνη ασφαλιστικού ή άλλου δημόσιου φορέα,
- ❖ για τουλάχιστον μία πενταετία από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης να συνοικεί αποδεδειγμένα και να βαρύνει οικονομικά τον αδελφό που θα συνταξιοδοτηθεί. Η συνοίκηση και η οικονομική επιβάρυνση αποδεικνύονται από τα έντυπα Ε1 της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος που υπέβαλε ο αδελφός που βαρύνεται κατά τα τελευταία πέντε οικονομικά έτη που προηγούνται του χρόνου υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης.

β) ο **αδελφός που θα συνταξιοδοτηθεί** με αυτές τις διατάξεις θα πρέπει

- ❖ να έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον 7.500 ημέρες πραγματικής ή προαιρετικής ασφάλισης ή 25 έτη ασφάλισης, ανεξαρτήτως της ηλικίας του ή του χρόνου υπαγωγής του στην ασφάλιση,
- ❖ να μη λαμβάνει ήδη σύνταξη από οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό ή το δημόσιο,
- ❖ να έχει τεθεί δικαστικός συμπαραστάτης του ανάπηρου αδελφού με αμετάκλητη δικαστική απόφαση λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής ή λόγω σωματικής αναπηρίας αυτού για τουλάχιστον μία πενταετία από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης. Σε περίπτωση που για οποιονδήποτε λόγο παύσει η δικαστική συμπαράσταση ή διακοπεί η συνοίκηση, η σύνταξη θα διακοπεί από την ημερομηνία της παύσης ή της διακοπής αντίστοιχα και θα επαναχορηγηθεί σε περίπτωση που συντρέξουν εκ νέου όλες οι προϋποθέσεις της παρούσας διάταξης

γ) οι γονείς των δύο αδελφών θα πρέπει να μη βρίσκονται εν ζωή ή να είναι ανάπηροι με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω.

Γενικές ρυθμίσεις

1. Ο γονέας, σύζυγος ή αδελφός ανάπηρου ατόμου, ασφαλισμένος σε φορείς κύριας και επικουρικής ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, θεμελιώνει δικαίωμα συνταξιοδότησης με την παρούσα διάταξη με την προϋπόθεση ότι έχει συμπληρώσει 7.500 ημέρες ασφάλισης ή 25 έτη ασφάλισης, ανεξαρτήτως της ηλικίας του ή του χρόνου υπαγωγής του στην ασφάλιση. Ο χρόνος αυτός απαιτείται να είναι χρόνος πραγματικής ή/και προαιρετικής ασφάλισης. Δεν επιτρέπεται η συμπλήρωση του χρόνου αυτού με άλλους **αναγνωριζόμενους χρόνους**, παρά μόνο με:

α) το χρόνο στρατιωτικής θητείας που αναγνωρίζεται κατόπιν εξαγοράς κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν. 1358/1983 (ΦΕΚ Α' 64),

β) το χρόνο γονικής άδειας ανατροφής παιδιών του άρθρου 6 του ν. 1483/1984 (ΦΕΚ Α' 153) που αναγνωρίζεται κατόπιν εξαγοράς κατά τα οριζόμενα στην παρ. 18 του άρθρου 10 του ν. 3863/2010 (ΦΕΚ Α' 115) όπως ισχύει κάθε φορά, και

γ) τον προβλεπόμενο από την ΕΓΣΣΕ χρόνος απουσίας από την εργασία λόγω κύησης και λοχείας.

2. Ο γονέας, σύζυγος ή αδελφός ανάπηρου ατόμου που επιθυμεί να συνταξιοδοτηθεί με τις προϋποθέσεις της διάταξης αυτής, θα πρέπει να μην έχει καταστεί ήδη συνταξιούχος οποιουδήποτε ασφαλιστικού φορέα κύριας ασφάλισης ή του δημοσίου. Σε περίπτωση που έχει θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα σε κάποιον άλλο ασφαλιστικό φορέα κύριας ασφάλισης ή το δημόσιο αλλά δεν το έχει ασκήσει, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να κάνει χρήση των ευνοϊκών προϋποθέσεων της παρούσας διάταξης για να θεμελιώσει δικαίωμα **δεύτερης σύνταξης** (ούτε και εντός του εξαμήνου από την έκδοση της συνταξιοδοτικής απόφασης από τον πρώτο φορέα που τίθεται ως προϋπόθεση στην παρ. 6 αρ. 19 του ν. 2150/93).

3. Σε περίπτωση που το ανάπηρο άτομο (παιδί, σύζυγος, αδελφός/ή) μετά τη συνταξιοδότηση του γονέα, συζύγου ή αδελφού, **εργαστεί** ως μισθωτός ή αυτοαπασχολούμενος, τότε ο γονέας, σύζυγος ή αδελφός πρέπει να δηλώσει την εργασία στο φορέα από τον οποίο συνταξιοδοτείται, ώστε η σύνταξη που λαμβάνει να ανασταλεί για το χρονικό διάστημα που διαρκεί η εργασία και να επαναχορηγηθεί μετά τη διακοπή της.

4. **Το ποσό της σύνταξης** που θα χορηγηθεί στο γονέα, σύζυγο ή αδελφό πρέπει να είναι τουλάχιστον όσο το **πλήρες κατώτατο όριο** σύνταξης λόγω γήρατος που χορηγεί κάθε φορά ο ασφαλιστικός του φορέας.

5. Ο γονέας, σύζυγος ή αδελφός ανάπηρου ατόμου, **ασφαλισμένος του ΟΓΑ**, θεμελιώνει δικαίωμα συνταξιοδότησης με την παρούσα διάταξη, υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις μέχρι 31.12.2012 με την προϋπόθεση ότι έχει συμπληρώσει 20 έτη ασφάλισης και καταβολής ασφαλιστικών εισφορών στον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης Αγροτών, ενώ από 1.1.2013 και εφεξής με την προϋπόθεση ότι έχει συμπληρώσει 25 έτη ασφάλισης και καταβολής ασφαλιστικών εισφορών στον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης Αγροτών. Ο χρόνος αυτός απαιτείται να είναι πραγματικός χρόνος ασφάλισης. Δεν επιτρέπεται η συμπλήρωση του χρόνου αυτού με άλλους αναγνωριζόμενους χρόνους, παρά μόνο με

α) το χρόνο της στρατιωτικής θητείας που αναγνωρίζεται κατόπιν εξαγοράς, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν.3232/2004,

β) το χρόνο διαδοχικής ασφάλισης σε φορείς κύριας ασφάλισης και

γ) το χρόνο ασφάλισης που διανύθηκε υπό την νομοθεσία κοινωνικής ασφάλειας κρατών-μελών της Ε.Ε., χωρών του Ε.Ο.Χ ή της Ελβετίας ή χωρών με τις οποίες έχει συναφθεί Διμερής Σύμβαση κοινωνικής ασφάλειας.

Το χορηγούμενο ποσό της σύνταξης περιλαμβάνει και την προβλεπόμενη από το αρ. 4 του ν. 4169/61 συνταξιοδοτική παροχή που χορηγείται στους δικαιούχους (με τους περιορισμούς που τίθενται στο εδ. δ' της παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 4169/61 και στην παρ. 2 του αρ. 6 του ν. 1287/82), κατόπιν της μείωσης που προβλέπεται από την παρ. 2 του αρ. 12 του ν. 2458/97. Σ' αυτήν την περίπτωση όμως ο χρόνος της διαδοχικής ασφάλισης και ο χρόνος της στρατιωτικής υπηρεσίας δεν θα συνυπολογίζονται.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 α

Με την παράγραφο 2. α., του κοινοποιούμενου άρθρου, τροποποιούνται οι διατάξεις της περίπτωσης γ., της παραγράφου 3, του άρθρου 38, του ν. 3863/2010, με αποτέλεσμα τη διεύρυνση του κύκλου των προσώπων που εξαιρούνται από την επιβολή της ειδικής Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων, που είχε θεσπιστεί με το άρθρο 38, του ν. 3863/2010, όπως ισχύει σήμερα.

Έτσι, από την έναρξη ισχύος των κοινοποιούμενων διατάξεων, εξαιρούνται, πλέον, από την επιβολή της ειδικής εισφοράς, τόσο οι συνταξιούχοι λόγω θανάτου, οι οποίοι λαμβάνουν το εξωϊδρυματικό επίδομα του άρθρου 42, του ν. 1140/1981, όσο και οι συνταξιούχοι, οι οποίοι λαμβάνουν προσαύξηση της σύνταξής τους λόγω απόλυτης αναπηρίας, σύμφωνα με το άρθρο 30, του ν. 2084/1992 (νέοι –μετά την 1/1/1993 συνταξιούχοι).

Ως εκ τούτου, από την έναρξη ισχύος των κοινοποιούμενων διατάξεων, από την παρακράτηση της ειδικής Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων του άρθρου 38, του ν. 3863/2010, εξαιρείται:

- ❖ το σύνολο των συνταξιούχων φορέων αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, οι οποίοι λαμβάνουν το εξωϊδρυματικό επίδομα του άρθρου 42, του ν. 1140/1981, δηλαδή, συνταξιούχοι ανεξαρτήτως έναρξης υπαγωγής τους στην ασφάλιση (*υπαγωγή στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης, για πρώτη φορά, είτε πριν είτε μετά την 01.01.1993*) και, πλέον, ανεξαρτήτως της κατηγορίας του ασφαλιστικού κινδύνου (*συνταξιούχοι είτε λόγω γήρατος, είτε λόγω αναπηρίας, είτε λόγω θανάτου*),
- ❖ το σύνολο των συνταξιούχων φορέων αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, οι οποίοι λαμβάνουν προσαύξηση της σύνταξής τους λόγω απόλυτης αναπηρίας, δηλαδή ανεξαρτήτως της έναρξης υπαγωγής τους στην ασφάλιση (*υπαγωγή στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης, για πρώτη φορά, είτε πριν είτε μετά την 01.01.1993*).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 β:

Με την παράγραφο 2β., του κοινοποιούμενου άρθρου, τροποποιούνται οι διατάξεις του πρώτου εδαφίου του άρθρου 32, του ν. 3896/2010, με αποτέλεσμα τη διεύρυνση του κύκλου των προσώπων που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής τους.

Έτσι, από την έναρξη ισχύος των κοινοποιούμενων διατάξεων, στο πεδίο εφαρμογής της ευεργετικής ρύθμισης περί χορήγησης ενός ολόκληρου μηνιαίου επιδόματος απολύτου αναπηρίας, ως δώρο επιδόματος εορτών Χριστουγέννων και μισού μηνιαίου επιδόματος απολύτου αναπηρίας, ως δώρο Πάσχα και επιδόματος αδειάς,

υπάγεται, πλέον, το σύνολο των συνταξιούχων φορέων αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, οι οποίοι είναι τυφλοί και λαμβάνουν, με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, προσαύξηση της σύνταξής τους λόγω απόλυτης αναπηρίας.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 4:

Με την παράγραφο 4, του κοινοποιούμενου άρθρου, διευρύνεται ο κύκλος των ασφαλισμένων, οι οποίοι υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 1, του ν. 612/1977.

Έτσι, από την έναρξη ισχύος των κοινοποιούμενων διατάξεων, στο πεδίο εφαρμογής της ευεργετικής αυτής ρύθμισης περί συνταξιοδότησης λόγω γήρατος, με συνολικό χρόνο ασφάλισης 4.050 ημερών ή 15 ετών, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας και χρόνου έναρξης υπαγωγής στην ασφάλιση, με χορηγούμενο ποσό σύνταξης που αντιστοιχεί σε 10.500 ημέρες ασφάλισης ή 35 έτη, υπάγονται πλέον και οι ασφαλισμένοι σε φορείς αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, **οι οποίοι πάσχουν από κυστική ίνωση ή μόνιμη ορθοκυστική διαταραχή, εφόσον για τις παθήσεις τους αυτές συντρέχει ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%.**

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Εσωτερική Διανομή

1. Γραφείο κ Υπουργού
2. Γραφείο κας. Γενικής Γραμματέως
3. Γραφείο κ. Γεν. Δ/ντριας Κ.Α.
4. Γραφείο κας Γεν. Δ/ντριας Δ.Υ.
5. Όλες τις Δ/σεις της Γ.Γ.Κ.Α.
6. Τμήμα Διαδοχικής Ασφάλισης
7. Δ/ση ΚΑΜ (Τμ. Α, Β, Γ, Δ)

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΤΡΟΥΜΑΝΗΣ